

ಪ್ರಧಾನಿ ಶ್ರೀಮತಿ ಇಂದಿರಾಗಾಂಧಿಯವರು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದು ರಾಜ್ಯದ ಲೋಕೋಪಯೋಗಿ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಮತ್ತು ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳೂ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಯೋಜನೆಯ ಉದ್ಘಾಟನಾ ಸಮಾರಂಭ ಆಗುತ್ತಿದ್ದರೂ ಪ್ರಸಾರವಸತಿ ಹೊಂದಿದ ಜನರಿಗೆ ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ಯೋಜನೆ ಹಾಕಿಕೊಡುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಯಾವುದಾದರೂ ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ ಇಲಾಖೆಗೆ ಕಾಮಗಾರಿಯನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವಂತೆ ಸರ್ಕಾರದವರು ಅವಶ್ಯಕ ನಿಡಬೇಕಾಗಿ ಜನರ ಒತ್ತಾಯ ಇದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಶ್ರಾಂತಿ ಮಾಡಿದ ಜನರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸವಲತ್ತು ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ನಾವು ದೊಡ್ಡ ಪಾಪಕ್ಕೆ ಈಡಾಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಮಾನ್ಯ ಲೋಕೋಪಯೋಗಿ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಈ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳಿಕೆ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.

ಶ್ರೀ ಅಯ್ಯರ್ ಸಜೀರ್ ಸಾವ್ (ಮಾನ್ಯ ಗ್ರಾಮಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಚಿವರು).— ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಲೇಫ್ಟಿನೆಂಟ್ ಕೆನಿಡುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.

(iv) ದ. ಕ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಬಸ್ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು.

ಡಾ|| ವಿ. ಎಸ್. ಆಚಾರ್ಯ. — ಸನ್ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರೇ, ನಾಗರಿಕ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಸಾರಿಗೆ ಸಂಪರ್ಕದಲ್ಲಿ ಏಕೆ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿಷ್ಟು ಅಗತ್ಯ ಎಂಬುದು ತಮಗೆ ಗೊತ್ತಿದೆ. ನಮ್ಮ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಉತ್ತರ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕಳೆದ ಏಕದಶ ವಿಸ್ತಾರದ ಬಸ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಅತ್ಯಲ್ಪವಾಗಿ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಕಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ಉಡುಪಿ, ಕಂದಾಪುರ, ಕಾರ್ಕಳ, ಸುರತ್ಕಲ್ ಮತ್ತು ಮುಲ್ಕ ಈ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವ ಕಡೆಯೂ ನಿನ್ನೆ ಮೊನ್ನೆ ಬಸ್ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಒಂದು ಬಸ್ ಮುಷ್ಕರವಾದಾಗ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಾರಣಗಳಿಗೆ ಬಸ್ ನಿಲ್ಲಿಸಿದ ನಿರ್ದರ್ಶನ ಇದೆ. ಆದರೆ ಈಗ ಯಾವ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಬಸ್ ನಿಲ್ಲಿಸಿದರು ಎಂಬುದು ಗೊತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಮುಷ್ಕರ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆಂದು ಕಲಿಪು ಹೇಳಿದರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಉಡುಪಿಯಲ್ಲಿ ಮುಷ್ಕರ ಹೊಡೆದಂತಹ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಕರೆಸಿ ಅವರಿಗೆ ಪಾಸ್ ಕೊಡುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆಯೆಂದು ಹೇಳಿದರು. ಆದರೂ ಇವತ್ತು ಕಂದಾಪುರದಲ್ಲಿ ಬಸ್‌ಗಳ, ಓಡಾಡುತ್ತಾ ಇಲ್ಲ. ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸಹಾ ಪಾಲಿಟೆಕ್ನಿಕ್ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಪಾಸ್ ಕನ್ಸೆಷನ್ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲಿನ ಬಸ್ ಮಾಲೀಕರಿಗೆ ಹಾಗೂ ಬಸ್ ಚಾಲಕರಿಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲಿ ಬಸ್ ಹೋಗುವಾಗ ಜನ ಬಸ್‌ಗಳಿಗೆ ಡಾಂಬರು ಬಳಿದಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೂ ಬಸ್‌ನ ಪ್ರೈವೆಟ್ ಹಾಗೂ ಕೆಂಡಕ್ಟರ್‌ನ ಮುಖಕ್ಕೆ ಡಾಂಬರು ಬಳಿದಿದ್ದಾರೆ. ಇಂತಹ ಒಂದು ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಅಲ್ಲಿ ಎಂದೂ ನಡೆದಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿ ಡಿ.ಸಿ. ಇದ್ದಾರೆ. ಡಿ.ಐ.ಜಿ. ಇದ್ದಾರೆ; ಎಸ್.ಪಿ. ಇದ್ದಾರೆ. ಅವರೆಲ್ಲಾ ಏನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ? ಈ ಒಂದು ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡು ಅಲ್ಲಿ ಸಮಾಜದೋಷಿಗಳು ಲಾಭ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇವತ್ತು ಬೆಳಿಗ್ಗೆ 8 ಗಂಟೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲೂ ಬಸ್‌ಗಳು ಹೊರಟಿಲ್ಲವೆಂದು ಫೋನ್ ಬಂತು. ಸರ್ಕಾರ ಈ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರದೇಶ ಮಾಡಿ ಉಡುಪಿ, ಕಂದಾಪುರ, ಕಾರ್ಕಳ, ನಿಟ್ಟಿ ಈ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಸರಿಮಾಡಬೇಕು. ಅಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಜೊತೆ ಸಂಧಾನ ಆಗಿದ್ದರೂ ಸಹಾ ಬಸ್‌ಗಳು ಹೊರಟಿಲ್ಲ. ಇವತ್ತು ಅಲ್ಲಿ ಮಾಲೀಕರು ಮತ್ತು ಚಾಲಕರ ಮಧ್ಯೆ ಏನಾದರೂ ಪ್ರತ್ಯಾಸವಾಗಿದೆಯೇ ಎಂದರೆ ಆ ಬಗ್ಗೆ ಏನೂ ಇಲ್ಲ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಏನು ಎಂಬುದು ಇಡೀ ಜಿಲ್ಲೆಗೆ ಇವತ್ತು ಗೊತ್ತಾಗಿಲ್ಲ. ಯಾವಾಗ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ನಾರ್ಮಲ್‌ಗೆ ಬರುತ್ತದೆ ಎಂದು ನಾನು ಕೇಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ಇವತ್ತು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಾಸಗೇ ಬಸ್‌ಗಳು ಹೋಗಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿದ್ದರೆ ದಯಮಾಡಿ ಮಂಗಳೂರು ಡಿಪೋದಿಂದ ಸರ್ಕಾರಿ ಬಸ್‌ಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ಓಡಿಸುವುದಕ್ಕೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.

ಶ್ರೀ ಎಂ. ಪಿ. ಪ್ರಕಾಶ್. — ಈಗ ಸುಮಾರು ಒಂದು ವಾರದ ಹಿಂದೆ ನಾನು ಉಡುಪಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದೆ. ನಾನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬಾಸಗಿ ಬಸ್ ಮಾಲೀಕರು ತಮ್ಮ ಬಸ್‌ಗಳ ಮೇಲೆ ಮಿನುಗಾರರ ಬುಟ್ಟಿಗಳನ್ನು ಹಾಕುತ್ತಿಲ್ಲವೆಂದು ಜಗಳವಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆಂಬ ವಿಷಯವನ್ನು ಕೇಳಿದೆ. ಹಾಗೆ ಯಾವ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಜಗಳ ಆಗುತ್ತಿದೆ ಎಂಬ ವಿಷಯ ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಇದಾದಮೇಲೆ ಐ. ಟಿ. ಐ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಪಾಸ್ ಕನ್ಸೆಷನ್ ಕೊಡಬೇಕೆನ್ನುವ ಬಗ್ಗೆ ಕೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಕೆ. ಎಸ್. ಆರ್. ಟಿ.ಸಿ. ಯವರು ಕೊಡುವಂತೆ ಬಾಸಗೇ ಬಸ್‌ನವರೂ ರಿಯಾಯಿತಿ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿ ಬಸ್ ಮಾಲೀಕರು ಮತ್ತು ಇವರ ಸಹಿತ ಭಿಸ್ತಾಭಿಪ್ರಾಯ ಇದೆ ಎಂಬುದು ನನಗೆ ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಎಸ್. ಪಿ. ಯವರು ರಕ್ತಣಿ ಕೊಡಬೇಕು ಎನ್ನುವ ಬಗ್ಗೆ ನಾನು ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದೆ. ಅದಾದ ಮೇಲೆ ಎರಡು ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ ಒಂದು ಕೂಸಲೇ ಬಂದಿತೆವಾಗ ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಂಡು ಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ಆ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತೇನೆಂದು ನಾನು ಹೇಳಿರುವುದಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟಪಡುತ್ತೇನೆ.

Mr. Speaker.— Hon. Minister for Labour.

Sri Azeez Sait.— Sir, hon. Member Sri Surayanarayana Rao has expressed concern about the improper working of Khandasari units and the amenities under the law prevailing. The representatives of Khandasari units belonging to Sri surayanarayana Rao's

group, CITU, met me and gave a memorandum. I have already taken action and asked the Inspector of Factories to go and examine and take action. I have also decided to appoint a Committee to go into the working conditions of Khandasari units not only in Bidar-Gulbarga are but also all over the State and also to fix some minimum wages for them.

ಶ್ರೀ ಬಿ. ಸ್ವಾಮಿರಾವ್.— ಅವರು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಹೇಳಬೇಕು.

ಶ್ರೀ ಅಜೇಜ್ ಸೇಠ್.— I don't know Kannada.

ಅಧ್ಯಕ್ಷರು.— ಅವರು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡಿದರೆ ನಮ್ಮ ಶ್ರೀ ಮಹದೇವ್ ಅವರೇ ಇಂಗ್ಲೀಷಿನಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡಿ ಸ್ವಾಮಿ, ನಿಮ್ಮ ಕನ್ನಡ ಅರ್ಥವಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಶ್ರೀ ಅಜೇಜ್ ಸೇಠ್.— ಇದೆಲ್ಲಾ ಒಂದು ರಾಜಕೀಯ, ಒಂದು ಪುಂಡಾಟಿಕೆ ಆಗಿದೆ ಅಷ್ಟೆ. ಹುಚ್ಚು ಭ್ರಮೆ. I am only not very much sure whether that with come under the Minimum Wages schedule of Industries. If I have to bring that under it, I have to appoint a Committee. In the meanwhile see that the exist provisions of the Act are to ally implemented.

(v) ಬೆಂಗಳೂರು ದಕ್ಷಿಣ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಕಾಡಾನೆಗಳ ಹಾವಳಿ ಬಗ್ಗೆ.

ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಸೂರ್ಯನಾರಾಯಣ ರಾವ್.— ಕಾಡಾನೆಗಳ ಹಾವಳಿಯಿಂದ ಜನ ಸತ್ತಿರುವ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ಮಾನ್ಯ ಅರಣ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಉತ್ತರ ಕೊಡಬೇಕು.

ಶ್ರೀ ಬಿ.ವಿ. ಜೀವಿಬಯ (ಮಾನ್ಯ ಅರಣ್ಯ ಖಾತೆ ರಾಜ್ಯ ಸಚಿವರು). ಈ ಸರ್ವ ಸಾಮಾನ್ಯ 110 ಆನೆಗಳು ಅನೇಕಲ್, ಬೆಂಗಳೂರು ದಕ್ಷಿಣ ತಾಲ್ಲೂಕು ಮತ್ತು ಕನಕಪುರ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿರುತ್ತವೆ. ಈ ರೀತಿ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿರುವುದರಿಂದ ಈ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಕೆಲವು ಪ್ರವೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳೆ ನಾಶವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಜನವರಿ 25 ರಿಂದ ಬೆಂಗಳೂರು ದಕ್ಷಿಣ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ತಟ್ಟಿಗಾಪ್ಪೆ, ಕನಕಪುರ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಮುಕ್ಕೊಡಲು, ಮುನಿನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಆನೆಗಳು ಬೆಳೆ ನಾಶ ಮಾಡಿರುವುದು ನಿಜ. ದಿನಾಂಕ 30-1-84ರಂದು ಬೆಂಗಳೂರು ದಕ್ಷಿಣ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ತಲಗಟ್ಟುಪುರದ ಚೌಡಪ್ಪನವರ ಜಮೀನಿನಲ್ಲಿ ರಾಗಿ ಬೆಳೆಯನ್ನು ತಿಂದಿರುತ್ತವೆ. ದಿನಾಂಕ 31-1-84ರಂದು ಬೆಂಗಳೂರು ದಕ್ಷಿಣ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ವಾಜರಹಳ್ಳಿ ಗ್ರಾಮಸ್ಥರಾದಂತೆ (1) ಮುನಿಕೃಷ್ಣ (2) ಮಾದಪ್ಪ (3) ಜಯಣ್ಣ (4) ಸಾಡಯ್ಯ (5) ಕೃಷ್ಣ ಮುಂತಾದವರ ಜಮೀನಿನಲ್ಲಿ ಬೆಳೆ ನಾಶ ಮಾಡಿರುವ ಬಗ್ಗೆ ಇನ್ನೂ ವಿಚಾರಣೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದು ವರದಿ ಬಂದಿಲ್ಲ.

ಈ ಆನೆಗಳ ಕಾಟದಿಂದ ಎರಡು ಪ್ರಾಣಹಾನಿಯು ಉಂಟಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಬೆಂಗಳೂರು ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಗುಳಕಮಲೆ ಗ್ರಾಮದ ಈರನಾಗಪ್ಪ ಎಂಬವರು ದಿನಾಂಕ 5-12-83 ರಂದು ಮತ್ತು ಕನಕಪುರ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಸಿದ್ದಪ್ಪ ಇವರು ದಿನಾಂಕ 17-1-84 ರಂದು ಆನೆ ತುಳಿತಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕು ಮೃತಪಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ. ದಿನಾಂಕ 17-12-83 ಮತ್ತು 20-12-83 ರಂದು ಮೃತರಾದ ಶ್ರೀ ಈರನಾಗಪ್ಪ ಇವರ ಕುಟುಂಬದವರನ್ನು, ಅಲ್ಲದೆ ಕಾಡಾನೆಗಳ ಹಾವಳಿಗೆ ಒಳಗಾದ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ನಾನು ಮತ್ತು ಕ್ಷೇತ್ರದ ಶಾಕರಾದ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀನಿವಾಸ್ ಇವರು ಭೇಟಿ ಮಾಡಿದ್ದೆವು. ಪ್ರತಿ ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ಈಗಾಗಲೇ ತಲಾ 5000-00 ರೂ.ಗಳನ್ನು ಪರಿಹಾರಧನವಾಗಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ 1983-84ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಕಾಡಾನೆ ಗಳಿಂದ ಮತ್ತು ವನ್ಯಪ್ರಾಣಿಗಳಿಂದ ಬೆಳೆ ನಾಶ ಮತ್ತು ಅಪಘಾತವಾದ ಒಟ್ಟು ಮೊಕದ್ದಮೆಗಳು ಜನವರಿಯ ಅಂತ್ಯದವರೆಗೆ 288 ಮತ್ತು ಪರಿಹಾರಧನವಾಗಿ ರೂ. 1,46,000-00ಗಳನ್ನು ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

ಕಾಡಾನೆಗಳ ಹಾವಳಿ ಬೆಂಗಳೂರು ದಕ್ಷಿಣ ತಾಲ್ಲೂಕು, ಗುಳಕಮಲೆ, ಕನಕಪುರ ತಾಲ್ಲೂಕು, ಓಬಿಚೂಡನಹಳ್ಳಿ, ಮುನಿನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಹಬ್ಬಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತಿದೆ. ಕಾಡಾನೆಗಳನ್ನು ಹಳ್ಳಿಗಳ ಪ್ರದೇಶ ದಿಂದ ಕಾಡಿನೊಳಕ್ಕೆ ಓಡಿಸುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ 34 ಆಳುಗಳನ್ನು ನೇಮಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಈ ಜನಗಳು ಆಯಾ ಹಳ್ಳಿ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದವರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಈ 34 ಜನರನ್ನು ನಾಲ್ಕು ಗುಂಪುಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮತ್ತು ಆನೆಗಳ ಹಾವಳಿ ಇದ್ದ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಆನೆಗಳನ್ನು ಓಡಿಸುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಇವರನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇವರು ಸತತವಾಗಿ ಕಾಡಾನೆಗಳ ಹಾವಳಿ ಕಂಡುಬಂದಲ್ಲಿ, ಆನೆಗಳನ್ನು ಓಡಿಸುವ ಮತ್ತು ಬೆದರಿಸುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ; ಆನೆಗಳನ್ನು ಓಡಿಸುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಮತ್ತು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಭೀತಿಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡಲು ಈ ವಾಚ್‌ಮೆನ್‌ಗಳಿಗೆ ಪಟಾಕಿಗಳನ್ನು, ಬ್ಯಾಟಿಂಗ್‌ಗಳನ್ನು ಬಂದೂಕು, ದುಂಡು ಗುಂಡು ಹಾಗೂ ಕಹಳೆ ಮತ್ತು ತಮಟೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿ ಅವುಗಳ ಪ್ರಯೋಗದಿಂದ